

התנועה למען
איכות השלטון
בישראל
(ע"ר)

לכבוד

The Movement
for Quality
Government
in Israel

ה' ניסן תשס"ח
10/04/2008
תיק מספר 5213
בתשובתכם נא ציינו מספר תיק

כבוד השופטת (בדימוס) הגב' זליה דורנר
יו"ר ועדת החקירה הממלכתית בנושא הסיוע לניצולי השואה
באמצעות פקס: 02-6510597

ג.ג.,

הנדון: בחינת התנהלות ועידת התביעות, "יד ושם" וחברת "הכשרת היישוב" במסגרת ועדת החקירה הממלכתית בנושא הסיוע לניצולי השואה

סימוכין: מכתבנו מיום 13/03/2008

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל (להלן: התנועה) הרינו פונים אליך כדלקמן:
קיבלנו בתודה את תשובתך למכתבנו מיום 13/03/2008 בו עמדת על כך כי מטרתנו של דוח החקירה להעניק סעד מהיר ומיידי ולהציע דרכים לסיוע לניצולי השואה בהתחשב בשנות חייהם המתקדמות של אוכלוסיית ניצולי השואה וברגישות הנושא. כן ציינת כי הוועדה אינה עוסקת בענייני הרכוש של ניצולי השואה, בוועדת התביעות, יד ושם וחברת הכשרת היישוב.

התנועה מחזקת ותומכת במטרותינו של הדוח ועבודתה של ועדת החקירה הממלכתית ובחשיבות הרבה הטמונה בהגשת ממצאים ומסקנות בהקדם בשל דחיפות הנושא.

יחד עם זאת, סבורה התנועה כי יש לפצל את דוח הוועדה לדוח ביניים שבו יפורסמו המלצות הוועדה בנוגע לקצבאות הניצולים ואילו במסגרת הדוח הסופי ייבחנו כלל הנושאים הכספיים והרכשיים לגביהם יש לממשלת ישראל יכולת השפעה ופעולה, זאת מהנימוקים המפורטים במכתב זה:

1. קיימת חשיבות רבה הנעוצה בבחינת התנהלותם של הגופים השונים העוסקים בטיפול ובסיוע לאוכלוסיית ניצולי השואה בישראל ובכלל זה ועידת התביעות הלוקחת חלק מרכזי בפעילות זו. ואכן אף כפי שעולה מדבריך, במהלך עדותו של מר ראובן מרחב במסגרת ועדת החקירה, בידי ועידת התביעות כספים רבים אשר השימושים הנעשים בהם כיום אינם עולים בקנה אחד עם טובתם של ניצולי השואה:

"ההרגשה, אני אומרת לכם, באופן כללי, באים אנשים במצוקה ו"אומרים לנו אין כסף, יש כסף. יושבת ועידת התביעות על סכומי

התנועה למען
איכות השלטון
בישראל
(ע"ר)

עתק ולא יודעת על מה היא מוציאה את הכסף, אבל אלינו כניצולים
זה לא מגיע ואנחנו הרי שרידים"...
(עמ' 8 מפרוטוקול הוועדה מיום 23.3.2008).

2. The Movement
for Quality
Government
in Israel

דומה כי אין מחלוקת לעניין קיומו של קשר הכרחי בין הטיפול בניצולי השואה הנבחן במסגרת ועדת החקירה בראשותך לבין פעילותם של הארגונים העוסקים במתן סיוע ומענה לפנייותיהם של ניצולי השואה וירשיהם של הנספים במדינת ישראל. כידוע, למעלה ממחצית ניצולי השואה חיים כיום בישראל. מכאן שפעילותה של ממשלת ישראל להרחבת הסיוע הכספי הניתן לניצולים מצד ועדת התביעות וכן שימוש בכספים הרבים המצויים בידי השופט קורמן אשר טיפל בתביעת הבנקים השוויצריים כפי שצינו במכתבנו הקודם, יהיה בכך בהכרח כדי להגדיל את רווחתם של הניצולים.

3. בין היתר נציין שוב, כי למיטב ידיעתנו, בשנים האחרונות מכרה ועדת התביעות אלפי נכסים שהיו שייכים בעבר ליהודי גרמני. בתמורה למכירתם קיבל הארגון לידו סכומי כסף בלתי-מבוטלים וכל זאת מבלי שעשה דבר להביא לידיעת בעלי הנכסים המקוריים או יורשיהם את דבר זכאותם לכספי המכירה. יש להניח כי ועדת התביעות לא תמהר ביוזמתה שלה להשיב לזכאים את כספם אלא אם אכן תפעל ועדת החקירה להסרת מעטה העמימות האופף את פעילות הארגון.

4. עוד נזכיר כי דו"ח בר לב אשר נערך ביוזמת יו"ר הסוכנות היהודית והשר לענייני גמלאים לצורך בחינת התנהלות ועדת התביעות מצביע על כשלים תמורים בהתנהלות הארגון, לרבות היעדר שקיפות באופן ניהול ושווי הנכסים שבידו, וכך על ליקויים בהליכי הביקורת הפנימית.

5. כפי שפורסם בתקשורת, בעקבות פרסום הדו"ח התנערה ועדת התביעות מממצאיו וממסקנותיו ואף נקטה צעדים כנגד הסוכנות היהודית בשל מעורבותה בעריכתו. בכך יש כדי להצביע על כוחה והשפעה של הוועדה ועל החשיבות הטמונה בבחינת פעילותה והפעלת פיקוח על התנהלותה מצד מדינת ישראל.

6. ידוע לנו כי במסגרת העדויות אשר נגבו במהלך פעילותה של ועדת החקירה הממלכתית נגבתה בין היתר גם עדותו של מר ראובן מרחב הממלא תפקיד בכיר בוועדת התביעות העולמית. עם זאת, לא ברור לנו מדוע לא הורשו גורמים נוספים לשאת דברים בעניין התנהלות ועדת התביעות. אנו מוצאים כי משנמנעה ועדת החקירה ממתן במה לגורמים נוספים להתבטא בעניין זה יש משום איפה ואיפה. והרי מלאכתה אשר עושה ועדת החקירה היא באיסוף החומר כולו ולא בבחינת חלקים "נבחרים" של הנושא. כך פורסם ב-24.3.2008 ב"הארץ Online" כי:

"מרתב התעקש להופיע בפני הוועדה ולהגיב על ביקורות שהושמעו

כלפי הארגון בתקשורת. זאת, על אף שיו"ר הוועדה, השופטת בדימוס

התנועה למען
איכות השלטון
בישראל
(ע"ר)

7. The Movement
for Quality
Government
in Israel

דליה דורנר, הדגישה שפעולות הוועידה אינן נמצאות בתחום
האחריות של ועדתה. דורנר סירבה להתיר לגופים ויחידים אחרים,
שביקשו להתייחס לוועידת התביעות, להופיע לפני הוועדה".

כפי שצינו במכתבנו הקודם, בדיקות אשר נערכו מטעמנו וכן ומידע אשר הובא לידיעתנו
מלמדים על כשלים בהתנהלותן הכספית של ועידת התביעות ו"יד ושם", עיכוב בפעילותה של
החברה להשבת רכוש ופגמים בהליך מכירתה של חברת הכשרת היישוב. כמו-כן, הועבר
לידינו מידע בעניין שימוש בלתי-ראוי לכאורה במאגר השמות של יד ושם לצורך יצירת
הרשימה הסופית בעניין תביעת הבנקים השוויצרים.

8. כאמור, כמחצית מאוכלוסיית ניצולי השואה חיים כיום במדינת ישראל. עובדה זו כשלעצמה
ראוי שתצדיק לפעול בהקדם האפשרי לבחינת התנהלות כלל הגורמים המעורבים באופן
בלתי-אמצעי במתן סיוע ובהשבת נכסים וחלוקת כספים לניצולי השואה.

9. ועדת החקירה הממלכתית הינה ועדת החקירה הממלכתית הראשונה אשר הוקמה בנושא
הסיוע לניצולי השואה החיים כיום במדינת ישראל. יש להניח כי לא תקום עוד כזו אחריה.
בכך נעוצה חשיבותה המכרעת במתן מענה ראוי וממצה לסוגייה זו.

10. כפי שעולה מהגדרות תפקידיה של הוועדה בהתאם לקביעת הכנסת, בסמכותה להגיש גם
ממצאים, מסקנות והמלצות ביניים בנוסף למסקנותיה הסופיות:

"הוועדה תוכל להגיש לממשלה ולוועדה לענייני ביקורת המדינה של
הכנסת המלצות בעקבות ממצאיה ומסקנותיה, ככל שתמצא לנכון.
הוועדה תהא רשאית להגיש גם ממצאים, מסקנות והמלצות ביניים,
בהתחשב בשנות חייהם המתקדמות של האוכלוסיות האמורות
וברגישות הנושא, אם תמצא זאת לנכון"

11. מובן כי בשל דחיפות הנושא וקוצר הזמן הרצון הוא להביא לסיומו של העניין בהקדם תוך
הגשת המלצות מתאימות בהסתמך על ממצאי ומסקנות הוועדה. עם זאת, נוכח משקלם הרב
של הנושאים אשר הועלו במכתבנו הקודם ולאור סמכויותיה של הוועדה כאמור, אנו מציעים
לשקול את האפשרות לכלול את הנושאים המוזכרים במסקנותיה הסופיות של הוועדה. את
מסקנותיה האופרטיביות, כדוגמת עניין חלוקת התגמולים, תוכל הוועדה לכלול בדוח ביניים
אשר יפורסם בהקדם נוכח שנות חייהם המתקדמות של האוכלוסיות האמורות. בדרך זו
תוכל הוועדה להמשיך ולבחון את יתר הנושאים הנוגעים לסוגייה הקשה מבלי לעכב את
הטיפול ההכרחי ויישומן של המסקנות בהתאם.

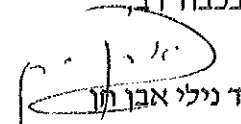
התנועה למען
איכות השלטון
בישראל
(ע"ר)

The Movement
for Quality
Government
in Israel

12. סוגיית הטיפול בניצולי השואה החיים כיום בישראל אינה סוגייה קלה ופשוטה כלל ועיקר. בשל כך, יש לפעול לבחינת מכלול הנושאים הנוגעים לסוגייה מבלי להסתפק בבחינה צרה שאינה מתקרבת ולו במעט למיצוי העניין במלואו.

13. אנו חוזרים ומבקשים לכלול את הנושאים כאמור במסגרת עבודתה של ועדת החקירה הממלכתית לשם מיצוי הנושא בדרך הטוב והנכונה ביותר.

14. לתגובתך המהירה, נודה.

בכבוד רב,

עו"ד נילי אברון
מנהלת המחלקה לכלכלה ומחקר

העתק:
ח"כ זבולון אורלב – יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה